

КАРТУ ЧИТАЈ – НИКОГА НЕ ПИТАЈ

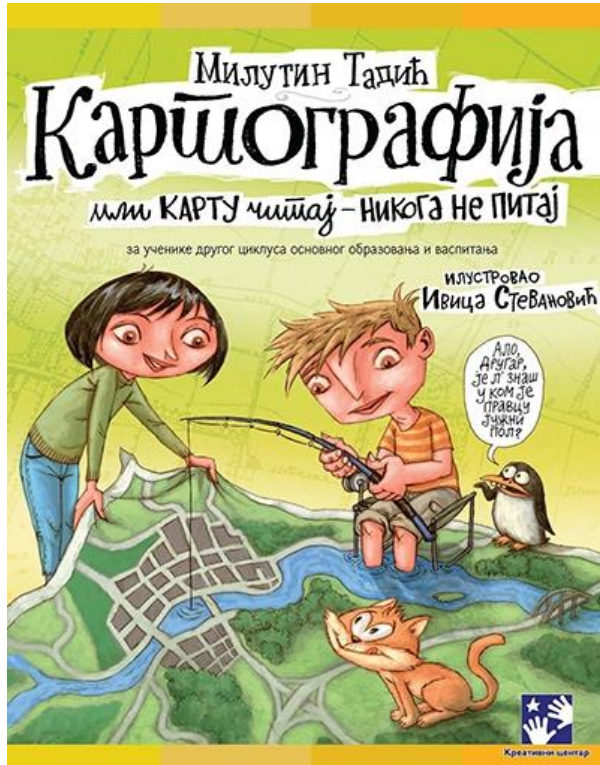
Милутин Тадић: *Картографија : или карту читај– никога не питај*, Креативни центар, Београд, 2011.

„Било да идете на планину, било да путујете на море, ни на одмор не полазите без географске карте“

Др Милутин Тадић је аутор књиге *Картографија или карту читај- никога не питај*, у издању „Креативног центра“, која је 2011. године добила награду „Невен“ за најбоље дело из области популарне науке. Министар просвете Републике Србије одобрио је издање и употребу овог наставног средства у основној школи. Осим ове књиге аутор је написао и *Математичку географију, Математичку географију Републике Србије, Птоломејевску географију, Сунчане часовнике, Астрономија- поглед ка звезданом небу* као и двадесетак уџбеника и приручника из географије за основну школу. *Картографији* је дао поднаслов- *Карту читај, никога не питај* - јер како каже то је гесло којег се непоколебљиво држао на непознатом терену, посебно онда када на видику није било ни живе душе.

За наставу географије као прво и незаменљиво наставно средство од највећег значаја је географска карта. Без географске карте не може се замислити, а још мање извести, успешан час географије. Пуно право имају они географи који тврде да „ географска карта није само средство у настави географије већ и њен циљ“. Дидактички рад у настави географије заснива се, пре свега, на што свестранијем коришћењу географске карте. Упознавање карте и усавршавање у њеном читању не прекида се за време читавог школовања. Зато се с правом поставља захтев да се на сваком часу географије од петог до осмог разреда основне школе као и у трећем и четвртном разреду из предмета Природа и друштво, као обавезно наставно средство користи географска карта. Али, није довољно имати само географску карту, она се мора успешно и максимално користити. Карте омогућавају оријентацију, површинску представу географског простора и размештај географских објеката. У складу са садржином наставе треба користити различите географске карте, како по размери, тако и по садржини. То значи да ће се у настави

користити планови, топографске и географске карте. И поред тога што су за основну школу најпогодније физичко-географске карте, треба користити и климатске, економске, политичке, туристичке, неме и друге карте. Веома је значајно да осим стварања навике за рад са картом настојимо да ученике упутимо и на њено правилно коришћење.

Ова књига представља корисно додатно средство ученицима од петог до осмог разреда основне школе. Картографски садржаји обухватају различите области које се изучавају у различитим предметима, највише у оквиру предмета Географија, али поједини делови књиге могу се користити и у млађим разредима основне школе као и у корелацији са предметима математиком, физиком и техничким образовањем у основној школи. Осим ученика ову књигу могу користити и васпитачи, учитељи, родитељи и наставници који желе да на креативан начин приближе деци и ученицима картографију. Наиме, ова књига ће бити и драгоцену свима онима који желе да унапреде своју картографску писменост.

Књига обухвата следеће делове: увод, план собе, план града, географске карте, оријентација карте, одређивање положаја тачака на

земљиној лопти, карте света, шта је географска карта, речник и решења задатака.

У првом делу аутор користи петнаест слика и три стрипа којима објашњава како се црта план собе, објашњава размер - крупнији и ситнији, размерник, планове – чему служе и како се правилно постављају. Осим основног текста, сваки део књиге садржи и помоћни текст који је уоквирен жутиим правоугаоником, питања и задатке који су означени зеленобелим правоугаоником и резиме, односно закључак сваког дела.

Други део књиге резервисан је за план града тј. план улице од куће до школе, како се растојање мери корацима, орјентацију плана, како користити план града и зашто је важан. Трећи део објашњава садржај географске карте, приказивање географског садржаја, картографске знаке, приказивање рељефа на картама, као и поделу и значај геграфске карте. Наиме, овај део као и четврти део књиге, могу користити ученици млађих разреда у оквиру предмета Природа и друштво, при орјентацији помоћу Северњаче, орјентацији карте помоћу Сунца и сенке, орјентације помоћу компаса и помоћу GPS уређаја.

Пети део књиге на креативан начин, коришћењем стрипа, помаже да се одговори на низ веома тешких питања и задатака који муче ученике петог разреда, али и све оне који овај део картографије нису добро савладали, како одредити положај тачке на Земљиној лопти, односно шта су меридијани, а шта паралеле? Како одредити географску ширину, а како географску дужину? Наведени су и добри практични примери у којима ученици али и сви заинтересовани могу то схватити и разумети кроз велики број занимљивих игрица које откривају положај тачака на Земљи.

Шести део објашњава најпознатије картографске пројекције: Прву и другу Птоломејеву пројекцију, Гномонску пројекцију, Стереографску, Меркаторову, Ламбертову азимутну пројекцију, Гаус – Кригерову пројекцију и др.

У седмом делу дате су класична, најкраћа и савремена дефиниција географске карте. На крају књиге дат је речник који објашњава мање познате појмове. У књизи је дато и око педесет задатака чија решења су дата на самом крају. Многобројне илустрације Ивице Стевановића, стрипови и слике имају задатак да придобију читаоце и да их уведу у одговарајуће теме. Сви примери који су дати засновани су научним открићима и резултатима, приближени су деци како би што лакше разумели, схватили и објаснили све појаве и промене у простору.

А на корицама ове књиге пише:

„Ако научите да читате планове и карте моћи ћете да:

- Учествујете у путовањима славних морепловаца и освајача;
- сазнате где се тачно налазе места на којима се одиграо догађај о којем се говори на телевизији или у новинама (ерупције вулкана, земљотрес, велики талас, пожар);
- Пратите промене временских прилика у нашој земљи и свету;
- Испланирате распоред намештаја у својој соби, стану, кући;
- Обилазите нова места и лако се сналазите у непознатом крају, без обзира на то да ли је реч о граду или о дивљини.“

Катарина Чутовић¹,

Примљен: 4. 5. 2015.

Прихваћен: 11. 5. 2015.

---

¹ cutovickatarina@gmail.com, проф. географије ОШ „Танаско Рајић“ Чачак